

**Sayın Başkan,
Meclisimizin Değerli Üyeleri,
Meclisimizin Saygıdeğer Onur Üyeleri,
Değerli Misafirler ve
Kıymetli Medya Mensupları,**

Ağustos ayı meclis toplantımızda görüşlerimi sizlerle paylaşmadan önce hepinizi şahsım ve Yönetim Kurulumuz adına saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Küresel ekonomide, serbest ticaretin karşısına daha önce benzeri görülmemiş büyüklükte engellerin dikildiği zamanlardan geçiyoruz. Birileri rüzgâr eken, fırtına biçer atasözünden adeta bihaber. Gelişmeler bunun böyle olduğunu gösteriyor. Öyle ki, dünyada özellikle büyük sanayi ülkeleri arasında hızla yükseltelen gümrük duvarları ciddi bir belirsizlik ve kaygı yaratırken, çılgın bir silahlanma yarışı da buna eşlik ediyor.

“Ticaret savaşları” olarak adlandırılan, mayın tarlasını andıran bu süreç, küresel iş dünyası için en büyük risk algısını oluşturmaktadır. Öyle ki ticaretin daralmasının dünya ekonomisine 2 trilyon dolara mal olabileceği hesaplanıyor.

Bugün burada, ülkemizi de yakından ilgilendiren bu önemli konuyu değerli bir konuğumuzla birlikte ele alacağız.

Yeditepe Üniversitesi öğretim üyesi Sayın Profesör Doktor Veysel Ulusoy, “Ticaret Savaşları Döneminde Küresel Ticaretin, Ekonomimizin ve Sanayimizin Geleceği” konulu bu ayki meclis

toplantımıza katıldığınız için teşekkür ediyorum, hoş geldiniz diyorum.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Ana gündem maddemizle ilgili düşüncelerimi paylaşmadan önce bazı hususlara değinmek istiyorum.

Milletçe her yıl büyük sevinçle karşıladığımız Kurban Bayramı'nı idrak etmemize kısa bir süre kaldı. Kurban Bayramı nedeniyle Ağustos ayı Meclis toplantımızı bir hafta öne alarak bugün gerçekleştiriyoruz. Kurban Bayramı'nın ülkemize, ekonomi ve sanayi dünyamıza huzur ve bereket getirmesini diliyorum, hepinizin bayramını şimdiden tebrik ediyorum. Ulusal bayramımız 30 Ağustos yaklaşıyor. Bizlere bağımsızlığımızı kazandıran Zafer Bayramı'nızı kutluyor, şehitlerimizi rahmetle, gazilerimizi minnetle anıyorum.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin hayata geçmesiyle birlikte yeni bakanlar kurulu bir süre önce açıklandı. İSO heyeti olarak Ticaret Bakanımız Ruhsar Pekcan'a İstanbul'da istişare ve nezaket ziyaretinde bulunduk. Önümüzdeki günlerde de bir program dahilinde bu ziyaretlerimizi sürdüreceğiz... Öte yandan Hazine ve Maliye Bakanımız Berat Albayrak'ın geçen hafta İstanbul'da açıkladığı şahsen davetli olduğum "Yeni Ekonomi Modeli" toplantısına katılım sağladım.

Bizleri sevindiren bir gelişmeyi paylaşmak istiyorum: Odamız Meclis Başkan Yardımcısı Sayın Hasan Büyükdede, Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcılığına atandı. Kendisini kutluyorum. Üstlendiği tüm görevleri bugüne kadar başarıyla yürüten Sayın

Büyükdede'nin bu yeni görevinde de sanayimize değerli katkılar yapacağına yürekten inanıyorum.

2018'in ilk çeyreğinde güçlü performansını sürdüren Türkiye ekonomisinin ikinci çeyrekte direncini korumakla birlikte yavaşlamasının ilk belirtilerini görmeye başladık. Son zamanlarda yaşamakta olduğumuz kurlardaki yüksek oynaklık bu ekonomik yavaşlamayı daha da önemli ve kritik hale getiriyor.

Bu süreçte ekonomik aktivitenin öncü göstergesi olan İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI ilk çeyrekteki rekor seviyelerin ardından ikinci çeyrek boyunca 50 seviyesinin altına gerileyerek ivme kaybına işaret etmişti. Endeks 50 eşik değerinin altında kalarak bu haliyle sanayimizde zorlu faaliyet koşullarının sürdüğünü ortaya koyuyor.

PMI dışında, elimizde ekonomik yavaşlamaya ilişkin başka veriler de var. Bu veriler, yavaşlamanın özellikle faiz ve kur gelişmeleri nedeniyle iç talep ağırlıklı yaşandığını, ayrıca enflasyondaki artışın etkisiyle tüketicilerin harcama eğilimlerinin zayıfladığını gösteriyor. Bu durum ekonomide arzu edilen dengelenmenin sağlanması açısından olumlu olsa da büyümenin üzerinde sınırlayıcı etki yaratacağı açıktır.

Diğer taraftan, rekabetçi kurdan destek bulan ihracatımız, iç piyasadaki yavaşlamayı bir ölçüde telafi edebilecek gibi gözüküyor. Biz yine de dünyada artan korumacılık eğilimlerinin yarattığı belirsizliklere karşı yeni fırsatlar yaratabilmeye ve pazar çeşitliliğimizi arttırmaya yönelik çabalara odaklanmamız gerektiğini düşünüyoruz.

Enflasyon tarafına baktığımızda, özellikle kur gelişmelerinin ürünü olarak maliyet yönlü baskılar nedeniyle hedeflerimizden uzaklaştığımızı görüyoruz. Ham madde ve diğer maliyetlerdeki artışlardan doğan bu eğilim biz sanayicilere, kar marjlarının daralması olarak yansıyor. Buna ek olarak, tahsilat sürelerinin uzamaya başlaması da sanayi kuruluşlarımızın nakit akışını olumsuz etkiliyor.

Finansmana erişim konusunda da artan kredi maliyetleri önemli bir kısıtlayıcı unsur olarak dikkat çekiyor. Nitekim TL üzerinden kullanılan ticari kredi faizlerinin yüzde 30'lar düzeyine yaklaşmış olması sanayi kuruluşları üzerindeki finansman baskısını özetliyor.

Ülkemizin ekonomik açıdan kaotik bir ortama çekilmek istendiği bir dönemde adeta herkes milli bir şuur eşliğinde seferberlik ilan etmişken, bankalarımız da geçen ayki meclis toplantımızda uyardığımız gibi sorumlu ve duyarlı hareket etmeli. Bazı bankalar bu zorlu süreçte fırsatçılık yaparak sağlıklı çalışan firmalarımızın üzerine haksız bir şekilde giderek bu süreci kar amaçlı bir ranta çevirmek istiyorlar. Bu yönde bize yoğun şikayetler iletiliyor. İstanbul Sanayi Odası olarak böyle bir tutum sergileyen bankalara karşı sessiz ve seyirci kalmayacağımızı burada özellikle ifade etmek istiyorum.

Finansman boyutunda bizleri sevindiren bir gelişme var: Türkiye Kalkınma Bankası Genel Müdür ve Yönetim Kurulu Başkanlığı'na İbrahim Halil Öztop gibi deneyimli ve güven veren bir ismin atanmasını sanayimiz ve üretim hayatımız için anlamlı ve değerli buluyorum.

Değerli Sanayiciler,

Bu zorlu koşullara ve artan maliyetlere rağmen biz sanayiciler olarak, üretim yapma, yeni yatırımlar gerçekleştirme ve istihdam yaratma arzumuzu koruyoruz. Ülkemizin iyi günlerinde olduğu gibi zor günlerinde de elimizi taşın altına koymaktan onur duyuyoruz. Bunu da mümkün olduğunca ülkemizin yerli ve milli kaynaklarını kullanarak yapmaya gayret ediyoruz. Hükümetimiz de yoğun bir gayretin içinde. Kurdaki dalgalanmayı dindirmeye yönelik hükümetimizin hafta başından beri aldığı önlemleri yakında takip ediyor, olumlu buluyoruz. Bu önlemlerin devamı geldikçe süreçten daha az hasarla çıkacağımıza inanıyoruz.

Bu süreçte ülkemizin son zamanlarda içine düşürüldüğü zor durumdan istifade etmek isteyenler, spekülatif ve manipülatif çaba içinde bulunan şuursuz fırsatçılar varsa, işte bu noktada ülkesini seven, milleti için aş ve iş üretme çabasında olan gerçek sanayiciler olarak bu tür çaba sergileyenleri kınadığımızı da belirtmek istiyorum. Ülkemizin aydınlık yarınlarına güveniyoruz. Diyalog, istişare ve akıl ön planda oldukça, hatalardan ders çıkartıldıkça, ekonominin gerçeklerine bağlı kalındıkça, yanlışla yanlış doğruya doğru denildikçe aşamayacağımız zorluğun olmayacağına inanıyoruz.

Değerli Meclis Üyeleri,

Bir bilgiyi sizlerle paylaşmak istiyorum: Temmuz ayı meclis toplantımızda, Meclis Çalışma Gruplarının ilk toplantılarının Eylül ayında yapılacağını ve toplantı tarihlerinin Ağustos ayının ilk haftasında belirlenerek sizlere duyurulacağını belirtmiştim.

Toplantı tarihleri ekranda da gördüğünüz gibi belirlenmiş ve sizlere iletilmiştir. Ayrıca, çalışma gruplarımızın daha verimli ve etkili olabilmeleri için alanlarına giren konulardaki güncel gelişmeleri ve dokümanları Genel Sekreterliğimiz sürekli olarak çalışma gruplarımıza iletacaktır. Meclis çalışma gruplarımıza şimdiden başarılar diliyorum.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Şimdi ana gündem maddemizle ilgili düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum:

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından kurulan küresel ekonomik düzen, liberal bir anlayışla serbest ticaretin tüm dünyada arttırılmasını öngörüyordu. Özellikle 1990'lardan itibaren, gelişen ulaşım ve iletişim teknolojileri sayesinde uluslararası ticaret imkânları hızla yükseldi. Küresel serbest ticareti korumaya yönelik uluslararası kurumlar ve kurallar da bu süreçte gelişti.

Küreselleşme, dünya çapında gelir artışı sağlarken bu gelirin adil dağılımı noktasında yaşanan ciddi sorunlar, küreselleşme ve serbest ticaret karşıtı düşüncelerin de yayılmasına neden oldu. İşte bugün, özellikle ABD yönetimi, serbest ticaret karşıtı bir yaklaşımla diğer büyük sanayi ülkeleriyle ticaretini sınırlama yoluna gidiyor.

Ülkelerin gümrük vergisi artırımını gibi tedbirlerle bir başka ülkeden ithalatlarını kısıtlamalarına ve ABD-Çin ilişkileri örneğinde olduğu gibi, bu tedbirlerin karşılıklı misillemeler yoluyla tırmandırılmasına "ticaret savaşı" adı veriliyor. Ülkeler

arasındaki bu gerilimin “savaş” olarak tanımlanması yaşanan sürecin ne kadar riskli olduğunu bize gösteriyor. Ticaretin gerektirdiği dostluk ilişkilerinin yerini, acımasız rekabetin getirdiği kontrolsüz gerginlikler alıyor. İşbirliği yollarının tıklandığı bir ortamda, ticaret savaşları içinde yer alan ülkeler rakiplerini daha çok yıpratmanın hesabını yapıyor.

Akil olan herkesin kabul ettiği gibi süreçten bütün ülkelerin olumsuz etkileneceği açıktır. Çünkü hem sıcak para akışı hem de uzun vadeli doğrudan yabancı yatırımlar bu dönemde gelişmiş ülkelere geri dönme eğiliminde olacaktır. Gelişmekte olan ülkelere ise bu gerçekten hareketle yeni ve etkili stratejiler üretmek düşüyor.

Bu çetin küresel koşullarda ekonomimizi ve sanayimizi nasıl bir geleceğin beklediğini öngörmek ve gerekli stratejileri belirlemek için dikkatli durum analizleri yapılması büyük önem taşıyor.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Konuşmamın bu bölümünde, ticaret savaşları bağlamında oluşan küresel ortamı ve riskleri ana hatlarıyla tasvir etmek istiyorum.

Ticarette korumacılık yanlıları ile küreselleşme yanlıları arasında safların netleştiği bir çekişme yaşanıyor. Dünyanın birçok yerinde korumacılık yanlısı hareketlerde yükseliş dikkat çekerken ABD yönetimi fikir ve tartışma aşamasından uygulama aşamasına geçmiş durumda.

Söz konusu bu korumacı eğilim karşısında serbest küresel ticareti savunan ülkeler de mevcut sistemi korumanın mücadelesini vermeye başladı. Çin'in "İpek Demir Yolu" olarak da anılan "Kuşak ve Yol" projesi, önümüzdeki dönemde küresel altyapı yatırımları için büyük bir potansiyel yaratıyor. ABD'nin ticaret savaşlarına yönelik bazı kararlarının ardında, Çin'in bu projesinden ötürü küresel hegemon güç olma konumunu kaybetme endişesi yatmaktadır.

Görüldüğü gibi mesele sadece gümrük tarifeleri değil, büyük güçler arasında jeopolitik ve stratejik boyutları da olan bir çekişmedir. Ülkelerin karşılıklı beyanlarında ekonomik tedbirlerin yanı sıra "her türlü tedbirin" alınacağını dile getirilmesi de bize askeri gerilimlerin gündeme gelebileceğini gösteriyor.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Ticaret savaşlarında yaşanan gerilimlerden biri de maalesef Türkiye- ABD ilişkilerinde yaşanmakta. Geçtiğimiz haftanın sonunda ABD Başkanı Donald Trump, sosyal medya paylaşımıyla yaptığı bir duyuruda, Türkiye'den ithal edilen çelik ve alüminyuma uygulanan gümrük vergilerinin iki katına çıkartılarak alüminyum için yüzde 20, çelik için ise yüzde 50 oranında vergi uygulanmasına karar verdiğini duyurdu. Bizler ülkeler arasında serbest ticaretin ve dostane ilişkilerin esas olmasını arzu ediyoruz ve bu açıklamayı üzüntüyle karşılıyoruz.

Tek taraflı alınan bu karar Dünya Ticaret Örgütü'nün hukuk ve temel prensiplerine uygun değildir.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Bir taraftan gittikçe daha çok yayılan ve sertleşen ticaret savaşları devam ederken, diğer taraftan serbest ticaret yanlısı ülkelerin de önemli girişimlerde bulunduğunu özellikle belirtmek istiyorum.

Örneğin, Avrupa Birliği ile Japonya arasında 17 Temmuz 2018'de serbest ticaret anlaşması imzalandı. Bu anlaşma özellikle AB'nin önde gelen gücü olan Almanya'nın yeni ticaret stratejisinin bir parçası olarak görülebilir. Bu noktada şunu özellikle vurgulamak isterim ki, ticaret savaşları döneminde AB perspektifi bizler için olduğu kadar Avrupa Birliği için de önemli.

Türkiye Avrupa'nın 6'ncı, dünyanın 17'nci en büyük ekonomisidir. Birçok Avrupalı şirketin ülkemizde önemli yatırımları var. Ülkemiz, Avrupa Birliği ile önemli ölçüde ekonomik bütünleşme gerçekleştirmiş ve tam üyelik yolunda çok önemli adımları geride bırakmış bir ülkedir. Türkiye ile AB arasında ciddi sorunlar olduğu doğrudur ancak, Avrupa Birliği, Türkiye için, uzun dönemde özellikle ekonomik anlamda çok önemli bir ortaktır.

Unutulmaması gereken nokta şudur ki; ne Türkiye Avrupa Birliği'nden, ne de Avrupa Birliği Türkiye'den vazgeçebilir. Son günlerde karşılıklı olarak sergilenmekte olan pozitif tutum ve yapılan olumlu açıklamalar memnuniyet vericidir. Dünyada korumacılık öne çıkarken Türkiye-AB arasındaki Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi konusunda Ticaret Bakanlığımız

uhdesinde yürütülen çalışmaların bir an önce sonuçlanmasını umut ediyoruz.

Diğer yandan BRICS ülkeleri 26 Temmuz'da Güney Afrika'da yaptıkları zirvenin ardından "Dünya Ticaret Örgütü kuralları doğrultusunda açık, kimseyi dışarıda bırakmayan ve çok taraflı bir ticaret sistemini desteklediklerini" belirten bir açıklama yaptılar.

Süregiden gerilimli ortamda Dünya Ticaret Örgütü'nden ümidi kesmek için henüz erken. Halihazırda DTÖ'de reform yapmak amacıyla AB, Japonya ve ABD müzakerelere devam ediyor. Bu noktada belirli bir modele ait kuralları dayatmak yerine ekonomik modellerdeki farklılıkların da göz önünde bulundurulması ve farklı ekonomiler arasında geçici anlaşmaların yapılabileceği esnek bir yapının kurulması önerileri dile getiriliyor. Bizler, bu önerinin dikkate alınması gerektiğine inanıyoruz.

Ekonomimizin ve sanayimizin geleceği açısından yeni küresel ortamın dikkatle izlenmesi ve hızla yeni yaklaşımlar geliştirilmesi gerekiyor. Şunu hiç unutmayalım: Yıkma kolay, yapmak zordur. Küresel düzen üzerinde yıkıcı etkileri olan adımlar atılırken sağduyuyu elden bırakmadan akliselikle hareket etmek en iyi seçenek olmalıdır.

Bu dönemde proaktif, yapıcı, çok taraflı bir ekonomik diplomasiye ihtiyaç duyuyoruz. İçinden geçtiğimiz süreci iyi okuyup riskleri fırsatlara dönüştürmeliyiz. Küresel tedarik zincirleri yeniden şekilleniyor, ezberler bozuluyor. Biz de Türkiye olarak bölgesel üretim üssü haline gelebilir ve yeni

ticari ilişkilerle ihracatımızı sürdürmeyi başarabiliriz. Bu noktada ticaret savaşlarının sunduğu fırsatları iyi yakalamak, satır aralarını iyi okuyabilmek önemli.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Dünyada korumacılık rüzgarları eserken güçlü bir sanayiye ve üretimi merkeze alan bir ekonomi anlayışına sahip olmanın önemi hızla artıyor. Dışa bağımlılığımızı ve cari açığımızı azaltmanın yolu, ülke içinde yüksek nitelikli üretimi desteklemekten, sanayimizi canlı ve güçlü tutmaktan geçiyor. Bugün ülkemizde ve dünyada önde gelen pek çok büyük sanayi kuruluşunun temellerinin buna benzer zorlu dönemlerde atıldığını hiçbirimiz unutmamalıyız.

Hep birlikte elbirliğiyle, etkili stratejilerle ve hızlı uygulamalarla ekonomimizin ve sanayimizin ticaret savaşları döneminden güçlenerek çıkacağına olan inancımız tamdır.

Bu inancımı ifade ederek sözlerimi tamamlarken hepinizi tekrar saygı ve sevgiyle selamlıyorum.